

КАФЕДРА КАМЕРНОГО СПІВУ

Вокальний ансамбль

Освітній ступінь	Магістр
Спеціальність	В5 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво» Камерний спів

Курс	1, 2
Семестр	1–3

Статус

Обов'язкова

ECTS	6
Годин	180
Практичні	48
Самостійна робота	132

Форма контролю

Залік, атестаційний екзамен

Інформація про викладача

ПІБ	Кумановська Олена Леонтіївна, старша викладачка кафедри камерного співу Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, заслужена артистка України.
Профіль викладача	https://orcid.org/0009-0004-3718-6520
e-mail	olenakumanovska@gmail.com

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Вокальний ансамбль» магістрантами є процес ансамблевого виконавства вокальних творів різних історичних епох, жанрів, форм і стилів.

Міждисциплінарні зв'язки:

«Фах (підготовка магістерської виконавської роботи)»
«Методика викладання фахових дисциплін у ЗВО»
«Вокальна педагогіка вищої школи»
«Сольфеджіо»
«Новітні тенденції в українській композиторській творчості»
«Фахова практика»
«Українська музична культура XX–XXI ст.»
«Українське музичне бароко»
«Вокально-хорова музика ренесансу та бароко»

Мета: підготовка висококваліфікованих співаків-ансамблістів, які опанували вокально-технічною та виконавською майстерністю; формування у здобувачів магістратури навиків колективного виконавства в різних видах і складах ансамблів; розширення музичного кругозору здобувачів на основі знайомства з вокально-ансамблевим репертуаром камерно-концертної стилістики.

Завдання:

- формування навиків вокального ансамблевого виконавства;
- виховання творчої дисципліни;
- оволодіння методикою роботи над елементами вокально-ансамблевої техніки співу;
- усвідомлення сутності поняття «вокальний ансамбль», його характерних ознак;
- розуміння жанрово-стильових особливостей ансамблевого виконавства вокальних творів різних епох;
- дотримання усіх елементів авторської партитури в розкритті змісту вокального твору, органічна взаємодія з партнером або з партнерами в ансамблевому виконавстві;
- досягнення чистоти інтонаційного ладу, максимальної злитості звучання в тембральному забарвленні, єдності динамічних відтінків, чіткої дикції, розподілу дихання, фразування і виконавських штрихів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати:

- значний ансамблевий репертуар, до якого входять твори різних жанрів, форм і стилів;
- основне коло музичної та методичної літератури, що відноситься до сфери вокального ансамблевого виконавства;
- основи сумісної творчості в складі вокального ансамблю;
- сутність поняття «вокальний ансамбль», його види, типи, функції і завдання в музичних, музично-театральних творах;
- жанрово-стильову специфіку вокального репертуару різних історичних епох, що потребує ансамблевого виконавства;
- ансамблеві засоби і прийоми розкриття змісту вокального твору в контексті авторської партитури;
- особливості тренінгу ансамблевого виконавства вокальних творів різних історичних епох, жанрів і стилів;

вміти:

- виконувати свою партію в різних ансамблевих складах;
- чути всі партії в ансамблі;
- узгоджувати свої виконавські наміри з учасниками ансамблю та знаходити спільні художні рішення;
- вільно читати з листа всі вокальні партії ансамблю;
- визначати вид, тип ансамблю його характерні ознаки, згідно з функціями і завданнями у вокальних творах;
- визначити жанрово-стильові особливості вокального репертуару різних історичних епох, дотримуватися їх в ансамблевому виконавстві;
- підбирати засоби і прийоми ансамблевого виконавства вокального твору в контексті авторської партитури;
- відбирати та застосовувати елементи тренінгу ансамблевого виконавства відповідно до жанрово-стильових ознак вокальних творів.

Програмні компетентності

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

- ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії
- ЗК 8. Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК 9. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК):

- СК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.
- СК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.
- СК 3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики.
- СК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській / композиторській / педагогічній діяльності.
- СК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.
- СК 6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.
- СК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.
- СК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного/навчального матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

Програмні результати навчання

- ПРН 1. Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності.
- ПРН 2. Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.
- ПРН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.
- ПРН 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.
- ПРН 5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.
- ПРН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських та педагогічних інтерпретацій.
- ПРН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
- ПРН 8. Здійснювати викладання гри на інструменті / вокалу /диригування / теорії, історії музики / композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.

ПЕРЕЛІК ТЕМ

**МОДУЛЬ 1. АНСАМБЛЕВИЙ СПІВ РІЗНИХ ІСТОРИЧНИХ ЕПОХ:
ОСОБЛИВОСТІ ЖАНРУ, ФОРМИ, СТИЛЮ**

**Змістовий модуль 1. Жанрова стилістика ансамблевого співу доби Середньовіччя і
Відродження**

- Тема 1. Вокальний ансамбль: сутність, функції, завдання
- Тема 2. Вокальний тренінг, групові вправи, інтонування
- Тема 3. Жанрово-стильові особливості вокальних ансамблевих творів доби Середньовіччя, Відродження та Бароко

Практикум 1 Стилїстика вокального ансамблевого виконавства доби Середньовіччя, Відродження та Бароко

Змістовний модуль 2. Стилїстика ансамблевого виконавства доби класицизму, Романтизму і Реалїзму

Тема 4 Вокальний тренінг ансамблевого камерно – концертного виконавства

Тема 5. Жанрово-стильові особливості камерно – вокальних, оперних і хорових ансамблевих творів доби класицизму, романтизму і реалїзму

Практикум 2. Стилїстика вокального ансамблевого виконавства доби Класицизму Романтизму і Реалїзму

Змістовний модуль 3. Стилїстика ансамблевості доби Модерну і Постмодерну

Тема 6. Вокальний тренінг ансамблевого дисонуючого інтонування

Тема 7. Жанрово-стильові особливості вокальних ансамблевих творів доби Модерну і Постмодерну

Практикум 3. Стилїстика вокального ансамблевого виконавства доби Модерну і Постмодерну

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Педагогічні:

- *вербальний*: пояснення, коментарі; обговорення;
- *наочний*: показ, демонстрація, ілюстрації;
- *аналітичний*: робота з літературою, аудіо відеоматеріали;
- *проблемний*: визначення і вирішення проблемної ситуації;
- *ігровий*: ігрове моделювання, робота в ансамблі.

Мистецтвознавчі:

- *історико-типологічний*: систематизація вокальних ансамблів за хронологією та класифікаційними угрупованнями;
- *історико-стильової реконструкції*: відновлення характеру і стилю виконання старовинних вокальних творів за їх тогочасними описами і нотними виданнями;
- *жанровий*: визначення характерних ознак вокального ансамблю за родовими і видовими ознаками твору;
- *стилїстичний*: визначення характерних ознак вокального ансамблю певної історичної доби, країни, індивідуальних рис персонажа опери (вік, стать, соціальний статус, тілобудова, темперамент тощо);
- *інтерпретаційний*: трактування художнього образу виконавців вокального ансамблю відповідно до жанру і стилю твору.

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Нотний матеріал відповідного репертуару (Вокальний ансамбль), музикознавча та методична література за фахом представлені у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії. Інструментарій у репетиційних приміщеннях, навчальних аудиторіях надається для проведення занять, репетицій та концертних виступів відповідно до розкладу. За умови дистанційного навчання через протиепідеміологічні заходи, а також через дію положення воєнного стану, всі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали завантажуються на [GOOGL DISK ifm1.2nmau@gmail.com](mailto:ifm1.2nmau@gmail.com). Програми модульних контрольних робіт у формі концертного виступу здобувачів у формі посилання на YOUTUBE надсилаються на офіційні електронні адреси кафедри.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний (міжсесійний) контроль:

- *вербальний*: співбесіда, контрольний опит, експрес-опитування;
- *аналітичний*: аналіз самостійної роботи;

- *практичний*: ансамблеве виконавство

Підсумковий контроль:

- *практичний*: виконання вокальних ансамблів різних жанрів, форм і стилів у супроводі темперованих і нетемперованих інструментів та а cappella.

Графік контролю за самостійною роботою здобувача 1 курс

Поточний контроль та самостійна робота								Залік
Змістовний модуль №1				Залік	Змістовний модуль №2			
Т1	Т2	Т3	Пр1	П	Т4	Т5	Пр2	П
СП	ЕО	ЕО			СП	ЕО		
ВВ	ВВ	ПП	ВА–ВВ	ВА - УХОТ	ВВ	ВА	ВА – ВВ	ВА-УХОТ

2 курс

Поточний контроль та самостійна робота			
Змістовний модуль №3			Атестаційний екзамен
Т6	Т7	Пр3	П
СП	ЕО		
ВВ	ПП	ВА–ВВ	ВА–УХОТ

Умовні позначення:

Т1, Т2...Т9 – теми змістовних модулів

Пр1, Пр2...Пр4 – практикуми

Т – теорія

П – практика

СП – співбесіда

ЕО – експрес-опитування

Тс – тести

ВВ – виконання вправ

ПП – практичний показ

ВА – вокальний ансамбль

УХОТ – уривок з хорових та оперних творів

Система оцінювання 1 курс

Поточний контроль та самостійна робота										Сума
Змістовний модуль №1				Залік	Сума	Змістовний модуль №2			Залік	
Т1	Т2	Т3	Пр1	ВА		Т4	Т5	Пр2	ВА	
10	10	10	20	50	100	15	15	20	50	100

2 курс

Поточний контроль та самостійна робота				
Змістовний модуль №3			Атест. екзамен	Сума
Т6	Т7	Пр3	ВА	100
15	15	20	50	

Критерії оцінювання знань здобувачів

90 – 100 – А – відмінно

Демонстрація високого рівня виконання практичних завдань, особистий творчий внесок в інтерпретацію вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

82 – 89 – В – добре

Демонстрація якісного рівня виконання практичних завдань, навичок інтерпретації вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

74 – 81 – С - добре

Демонстрація достатнього рівня виконання практичних завдань, навичок інтерпретації вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

64 – 73 – D – задовільно

Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань, навичок інтерпретації вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

60 – 63 – E – задовільно

Демонстрація граничного рівня виконання практичних завдань, навичок інтерпретації вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

35-59-FX-незадовільно

Демонстрація низького рівня виконання практичних завдань, граничних навичок інтерпретації вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

1-34 – F – незадовільно

Неспроможність виконання практичних завдань, відсутність навичок інтерпретації вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів з особливими освітніми потребами.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь здобувачів у міжнародних та вітчизняних конкурсах, фестивалях, відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, музичних фестивалів, конкурсів, концертів тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексюк А. М., Аюризанайн А. А., Підкасистий П. І., Козаков В. А. та ін. Організація самостійної роботи студентів в умовах інтенсифікації навчання : навчальний посібник. Київ, 1993.
2. Антонюк В. Г. Постановка голосу: посібник для музичних ВНЗ. Київ : Українська ідея, 2000. 68 с.

3. Антонюк В. Г. Виконавські форми сольного співу: до питання виховання різнопрофільних співацьких особистостей: дослідницька праця. КНУКіМ. Київ : Українська ідея, 1999. 24с.
4. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів) : підручник для музичних ВНЗ / видання третє, доповнене та перероблене. Київ : Видавець Бихун Ю. В., 2017. 218 с.
5. Антонюк В. Г. Cantare con raso fiato в теорії співу М. Гарсії та сучасних дослідженнях // Українське музикознавство. Вип. 37. Київ : 2011. С. 343-356.
6. Антонюк В. Г. Орфоепія у художньому співі: дослідницька праця. КНУКіМ. Київ : Українська ідея, 1999. 24 с.
7. Антонюк. В. Г. Професійна діяльність вокалістів як мотиваційний процес // Мистецтвознавчі записки: зб. Наук. Праць ДАККіМ. №2 (8). Київ : 2005. С 96-105.
8. Антонюк В. Г. Формування індивідуального виконавського стилю: культурно – антропологічний аспект: наукове дослідження. КНУКіМ. Київ: Українська ідея, 1999. 24с.
9. Бенч-Шокало О. Г. Український хоровий спів: навчальний посібник. Київ : Український Світ, 2002. 439 с.
10. Вишневецька С. В. Методичні принципи формування навичок вокально – ансамблевого виконавства : методичні рекомендації до дисципліни «Вокальний ансамбль» для студентів вищих музичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації напряму підготовки “Музичне мистецтво”. Івано-Франківськ : Плай, 2014. 54 с.
11. Вотреїна В. В. Мистецтво співу і вокальна методика М. Е. Донець - Тессейр. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2001. 272 с.
12. Гнидь Б. П. Історія вокального мистецтва. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 1997. 320 с.
13. Гребенюк Н. Є. Вокально – виконавська творчість: психолого – педагогічний та мистецтвознавчий аспекти : монографія. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 1999. 269 с.
14. Євтушенко Д. Роздуми про голос : нотатки педагога – вокаліста. Київ : Музична Україна, 1979. 90 с.
15. З історії української музичної культури : тематичн. зб. наук. праць. Київ : Київська державна консерваторія ім. П. І. Чайковського, 1991.
16. Зарицький А., Зарицька А., Мрочко В., Кириченко І., Гонтар О. Вокальний ансамбль: теорія і практика : навчальний посібник для здобувачів освіти спеціальності 025 «Музичне мистецтво». 2022. 170 с.
17. Знаменська О. Культура мови у співі. Київ, 1959.
18. Іванов В. Січова співацька школа // Музика. 1992. № 3.
19. Ковалик П. А. Хорове виконавство як феномен творчої взаємодії (з досвіду Київської хорової школи) : Автореф. дис... канд. мист. Київ, 2002.
20. Колесса Ф.М. Ритміка українських народніх пісень : Записки Наукового Товариства ім. Шевченка. Львів, 1906. Т. 72. С. 44–95.
21. Колодуб І. С. Питання теорії вокального мистецтва. Харків : Промінь, 1995. 119 с.
22. Колодуб І. С. Практичні поради педагога-вокаліста. Київ : Музична Україна, 2010. 54 с.
23. Комісаров О. В. Початкове навчання співу на фонетичній основі української мови: учбов. посібник. Київ : ІСДО, 1995. 88 с.
24. Корній Л. П., Сюта Б. О. Історія української музичної культури : підручник для студентів вищих навчальних закладів / До 100 – річчя Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 2011. 736 с.
25. Ланіна Т. О. Теоретичні основи вокального ансамблевого виконавства : Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі № 2, 2017.
26. Лашенко А. З історії київської хорової школи. Київ : Музична Україна, 2007. 198 с.
27. Лашенко А. П. Музичне виконавство на рубежі століть : Науковий вісник. Вип.. 18. Київ, 2001.

28. Ляшенко І. Національне та інтернаціональне в музиці. Київ : Наукова думка, 1991. 269 с.
29. Люш Д. В. Розвиток і охорона співацького голосу: учбов. посібн. Київ : Муз. Україна, 1988. 138 с.
30. Мадишева Т. П. Про співвідношення мовної та музичної інтонації у вокальному виконавстві (до питання виконання іншомовної вокальної музики) : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.02 «Музичне мистецтво». Київ : Київська державна консерваторія імені П. І. Чайковського, 1994. 143 с.
31. Мархлевський А.Ц. Практичні основи роботи в хоровому класі. Київ : Муз. Україна, 1986. 95 с.
32. Маслій К. Виховання голосу співака : навч. Посібник. Рівне : «Ліста», 1996.
33. Микиша М.В. Практичні основи вокального мистецтва: до 100- річчя з дня народження /літ. виклад М.Головащенко. Київ : Музична Україна, 1985. 80 с.
34. Падалка Г. М. Організація самостійної роботи над художньою інтерпретацією музичних творів: Методичні рекомендації. Київ, 1991.
35. Падалко Л. О. Виховання ансамблю в хорі. Київ : Мистецтво, 1969.
36. Пігров К. К. Керування хором. Київ : Державне видавництво Образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1962. 202 с.
37. Старовойтова О.Є. Виконавська інтерпретація: навч. посібник. Луганськ : Альмамастер, 2007.
38. Стасько Г. Є., Шуляр О. Д., Сливоцький М. Ю., та ін. Голос людини та вокальна робота з ним: монографія. Івано-Франківськ, 2010.
39. Стахевич О. Г. Із історії вокально-виконавських стилів : посібник. Вінниця : Нова книга, 2013. 176 с.
40. Шип С. В. Музична форма від звуку до стилю: навч. посібник. Київ : Заповіт, 1998. 368 с.
41. Юцевич Ю.Є. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу. Київ, 1998. 160 с.
42. Якубяк Я. Аналіз музичних творів: Музичні форми. Ч. 1. Тернопіль: Знання, 1999.